

จากวิสัยทัศน์ 2570...สู่แผนฯ 11



กลุ่ม 4 สถาปัตยกรรมทางสังคม : ทางเลือกใหม่ของคนไทย

นางสุพรรณิ คำมั่น

รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ



ประเด็นการนำเสนอ

1

**สถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อความเข้มแข็ง
ของฐานรากสังคมไทย**

2

ความจำเป็นที่ต้องออกแบบทางสังคมใหม่

3

การปรับโครงสร้างทางสังคมและการลงทุนทางสังคม

4

สถาปัตยกรรมทางสังคม:ทางออกของคนไทย

สถานการณ์ที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของรากฐานสังคมไทย



สถาปัตยกรรมทางสังคม

(Social Architecture)

สังคมมีคุณภาพ ภูมิคุ้มกันแข็งแกร่ง

เศรษฐกิจมั่นคง มั่นคง และยั่งยืน ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมดี

ทุนทางสังคม/ทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม/ทุนทางเศรษฐกิจ

สถาปัตยกรรมทางสังคม (Social Architecture)
คุณภาพมนุษย์ (Human Quality) คุณภาพสังคม (Social Quality)

รอบรู้ ใฝ่รู้ เรียนรู้อย่าง
ต่อเนื่องตลอดชีวิต

ค่านิยมจิตสาธารณะ

เอื้ออาทร สามานฉันท์

มั่นคงทาง ศก.สังคม

สร้างโอกาสที่เป็นธรรม

สร้างพลังทางสังคม

ภาคประชาชน/ชุมชน

ภาคเอกชน

ภาครัฐ

พัฒนาทุนมนุษย์ เรียนรู้ศาสตร์วิทยาการ
ควบคู่กับสร้างจิตสาธารณะ/กระบวนการ
พัฒนาที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางด้วยการ
สนับสนุนจากทุกส่วน

ปรับโครงสร้างสังคมให้มีคุณภาพ มีภูมิคุ้มกัน
แข็งแกร่งนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้
พัฒนาสังคมที่ฐานราก ท้องถิ่น/ชุมชนเข้มแข็งจัดการตนเอง
ได้ดี ออกแบบสังคมคุณภาพ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สังคมคุณภาพ : สร้างคนให้มีคุณภาพ

ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม : ออกแบบบริการและกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมใหม่ที่ได้มาตรฐานสากล และเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพมนุษย์และสังคม ความเอื้ออาทรและสมานฉันท์

ความเอื้ออาทรและสมานฉันท์ : สังคมที่มีความผูกพันระหว่างคนในสังคมหรือแสดงความสัมพันธ์ในสังคมผ่านค่านิยม บรรทัดฐาน และการมีเอกลักษณ์ร่วมกัน โดยเฉพาะในสังคมที่มีความเชื่อและวัฒนธรรมหลากหลาย แต่ต้องเผชิญกับสถานการณ์เดียวกันหรือปัญหาร่วมกัน หรือการระดมความเป็นปึกแผ่นและต่อสู้เพื่อให้ได้ผลประโยชน์ร่วมกัน

พลังทางสังคม: สร้างความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางสังคม ทุนมนุษย์ ทุนภูมิปัญญา และทุนทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดค่านิยมพื้นฐานร่วม (Core Value) สำหรับสังคมไทยและคนไทยทุกคนในการสร้างเสริมและใช้ประโยชน์ทุนทางสังคมระหว่างกลุ่มต่าง ๆ เช่น ทุนทางสังคมในกลุ่มผู้ประกอบการ ทุนทางสังคมในกลุ่มแรงงาน และทุนทางสังคมในกลุ่ม

การรวมกลุ่ม: เพื่อสร้างโอกาสให้กับทุกคนอย่างเป็นธรรม (Social Inclusion) ในด้านต่างๆ เช่น การส่งเสริมการมีส่วนร่วม เป็นต้น ส่งเสริมให้ประชาชนได้ความเป็นธรรมจากการปฏิบัติของทุกภาคส่วน และเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ในฐานะพลเมืองของประเทศ

คุณภาพสังคม

ค่านิยมปัจเจก

จิตสาธารณะ

คุณภาพคน

การพัฒนาพื้นฐานราก

❖ เน้นให้ท้องถิ่น/ชุมชนเข้มแข็งจัดการตนเองได้ มุ่งสร้างกลไกและกฎระเบียบที่เอื้อต่อการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาสู่ชุมชนท้องถิ่น

ภาคประชาชน/
ชุมชน

ภาคเอกชน

ภาครัฐ

พัฒนาทุนมนุษย์

เรียนรู้ศาสตร์วิทยาการ ควบคู่กับสร้างจิตสาธารณะ/กระบวนการพัฒนาที่เน้นคนเป็นศูนย์กลาง ด้วยการสนับสนุนจากทุกส่วน

ปรับโครงสร้างสังคมให้มีคุณภาพ มีภูมิคุ้มกันแข็งแกร่ง

นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ พัฒนาสังคมที่ฐานรากท้องถิ่น/ชุมชนเข้มแข็งจัดการตนเองได้ดี ออกแบบสังคมคุณภาพ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คุณลักษณะของคนในศตวรรษที่ 21

คุณลักษณะของคนที่ดีควรเป็น



ที่มา: Howard Gardner: Five Mind for the Future

เครือข่ายสังคม



- เครือข่ายความร่วมมือในสังคม เป็นที่มาของการถ่ายทอดต่อยอดความรู้ ทางธุรกิจ และ fine-tune ความคิดเพื่อนำไปใช้จริง
- เครือข่ายที่ทำให้ทุกคนต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม

ที่มา: The role of Social Capital in Today Economy



โครงสร้างสถาปัตยกรรมทางสังคม

ปรับโครงสร้างทางสังคม
ให้เป็นสังคมที่มีคุณภาพ มีภูมิคุ้มกัน

ประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกกลุ่มอาชีพ

พัฒนาสังคมที่ฐานราก ท้องถิ่น/ชุมชนเข้มแข็งจัดการตนเองได้ดี

**ออกแบบสังคมคุณภาพ (เอื้ออาหาร
मानฉันท/ มั่งคั่งทางเศรษฐกิจ
สังคม/สร้างโอกาสเป็นธรรม/พลัง
ทางสังคม)**

พัฒนาทุนมนุษย์
ให้รอบรู้ ใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต มีจิตสาธารณะ

ทุนมนุษย์ ในศตวรรษที่ 21 ต้อง
เรียนรู้ศาสตร์วิทยาการ ควบคู่กับสร้าง
จิตสาธารณะ (วิทยาการ/สังเคราะห์/
สร้างสรรค์/ เคารพ/คุณธรรม)

**พัฒนาคนทุกช่วงอายุให้เป็นทุน
มนุษย์ที่เข้มแข็ง**

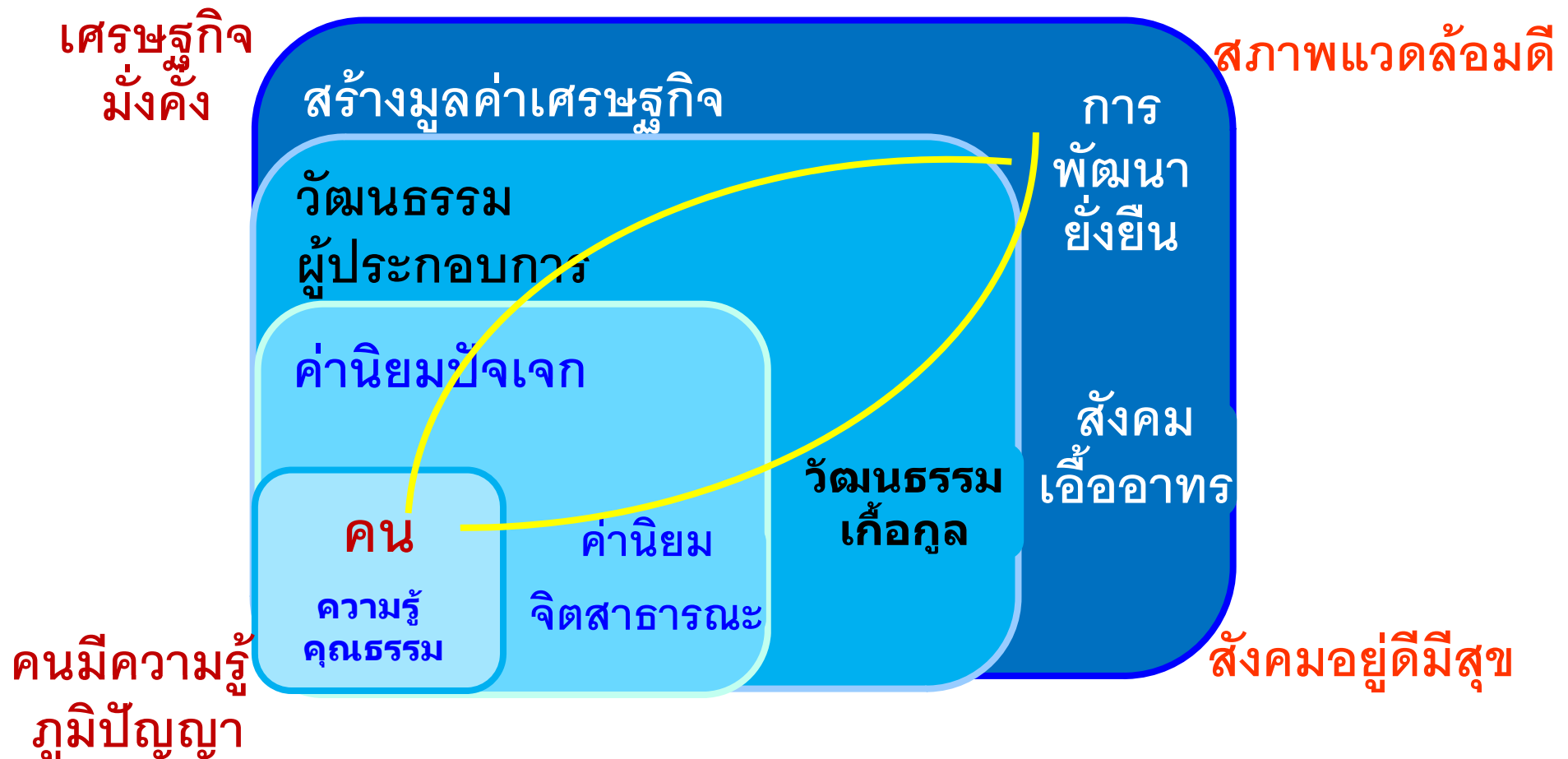
**กระบวนการพัฒนาที่เน้นคนเป็น
ศูนย์กลางโดยทุกภาคส่วนสนับสนุน**



เสริมสร้างสังคมที่มีคุณภาพ

มุ่งเป้าหมายเชิงบูรณาการระหว่างนโยบายพัฒนาสังคม

นโยบายพัฒนาเศรษฐกิจ นโยบายพัฒนาสิ่งแวดล้อม และนโยบายพัฒนาด้านอื่นๆ





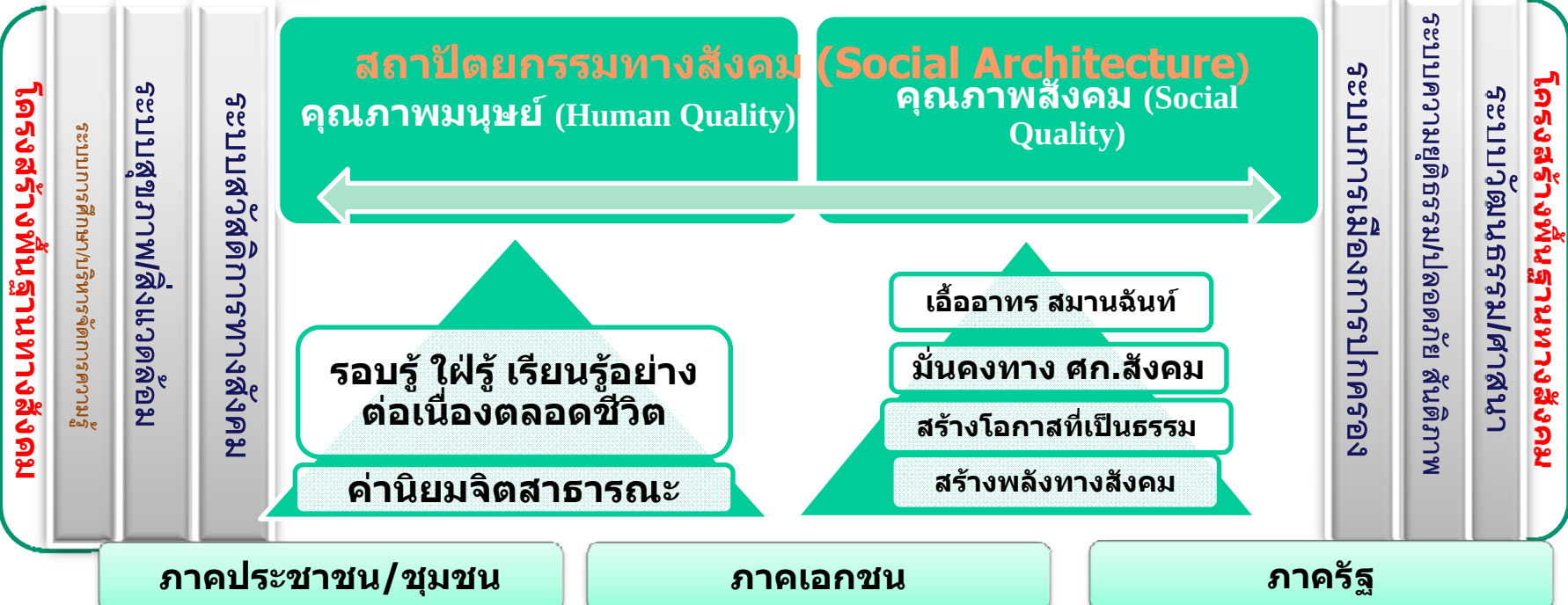
สถาปัตยกรรมทางสังคม

(Social Architecture)

สังคมมีคุณภาพ ภูมิคุ้มกันแข็งแกร่ง

เศรษฐกิจมั่นคง มั่นคง และยั่งยืน ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมดี

ทุนทางสังคม/ทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม/ทุนทางเศรษฐกิจ



พัฒนาทุนมนุษย์ เรียนรู้ศาสตรวิทยการ ควบคู่กับสร้างจิตสาธารณะ/กระบวนการ พัฒนาที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางด้วยการ สนับสนุนจากทุกส่วน

ปรับโครงสร้างสังคมให้มีคุณภาพ มีภูมิคุ้มกัน แข็งแกร่ง นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ พัฒนาสังคมที่ฐานราก ท้องถิ่น/ชุมชนเข้มแข็งจัดการตนเอง ได้ดี

NESDB

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง



ขอบคุณ

กระแสโลกาภิวัตน์ การไหลคน หุน ความรู้และ IT

มีการศึกษา

เพิ่มขึ้น

จริยธรรมลดลง

- 84.61% ของประชากรเข้าเรียนในระบบโรงเรียน (ปี 50)
- เด็กด้อยโอกาส พิการ เด็กพิเศษด้านต่างๆ 3.3 ล้านคนได้โอกาสทางการศึกษา (ปี49)
- การศึกษาเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 6.1 เป็น 8.7 (ปี 2533 เทียบกับปี 2550)

มีอายุยืนยาวขึ้น

แต่มีการเจ็บป่วย
ด้วยโรคเรื้อรัง

- อายุคาดหมายเฉลี่ย เพิ่มขึ้น 60 ปี เป็น 73.2 ปี (ปี 2510 เทียบกับ ปี 49)
- ภาวะโภชนาการเกินและโรคอ้วน 10.6 % (ปี 49)

ครอบครัว

อ่อนแอ

- อัตราการหย่าร้างเพิ่มขึ้น 4.4 เป็น 4.8 และ 4.3 คู่/พันครัวเรือน (ปี 44, 48 และ 50)
- คดีเด็กและเยาวชนเพิ่มขึ้น 3.3 เป็น 5.4 ต่อเด็กพันคน (ปี 2544 และ 2550)
- ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งให้อยู่คนเดียวเพิ่มขึ้น 6.3 เป็น 7.4 % (ปี 2544 และ 2550)



เศรษฐกิจทุนนิยม การกระจายการพัฒนา และการขยายตัวของเมือง

มีรายได้สูงขึ้น

การกระจาย

รายได้ไม่เป็น

ธรรม

- มีงานทำเพิ่มขึ้น 31.7 เป็น 36.7 ล้านคน (ปี 2544 และ 2551)
- มีรายได้เพิ่มขึ้นเป็น 93,903 บาทต่อปี (ปี 2551)
- สัดส่วนคนจนลดลง จากร้อยละ 21.0 เป็น 8.5 (ปี 43 และ 50)
- ความแตกต่างคนรวยและคนจน ห่างกัน 14.7 เท่า

ความเหลื่อมล้ำ
ระหว่างเมืองและ
ชนบท (ปี 2549)

- จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยระหว่างเมืองกับชนบท 9.1 ปี เทียบกับ 6.8 ปี
- จำนวนคนจน เมืองและชนบท 0.7 เทียบกับ 5.4 ล้านคน
- ครั้วเรือนที่เข้าถึงน้ำสะอาด 92.2 เทียบกับ 83.1

ความไว้วางใจและ
ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
ลดลง / ชุมชนมี
ความเข้มแข็งเพิ่มขึ้น

- มีความเป็นสังคมเมืองมากขึ้น ต่างคนต่างอยู่
- ดัชนีความเข้มแข็งของชุมชนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 59.5 เป็น 68.9 (ปี 2544 เทียบกับ ปี 2550)



กระแสเครือข่ายมีส่วนร่วมสร้างสรรค์สังคม

มีจิตสำนึกสาธารณะและการตื่นตัวในการรักษาสีทิต แต่เคอพลีทิตผู้อื่นน้อยลง

- มีอาสาสมัครมากกว่า 9.5 ล้านคน หรือร้อยละ 27 ของผู้มีงานทำ
- มีผู้ไปใช้สีทิตเลือกตั้งเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 61.3 เป็น 69.9 และ 74.4 ในปี 2538 ปี 2548 และ 2550
- มีเรื่องร้องเรียนเพื่อตรวจสอบเจ้าหน้าที่รัฐเพิ่มขึ้น ร้อยละ 11 ต่อปี (ปี 2544 เทียบกับ 2549)
- ทำผิดกฎจราจรเพิ่มขึ้น จาก 93.6 คดี เป็น 110.7 และ 155 คดี ในปี 2544 ปี 2548 และ 2550

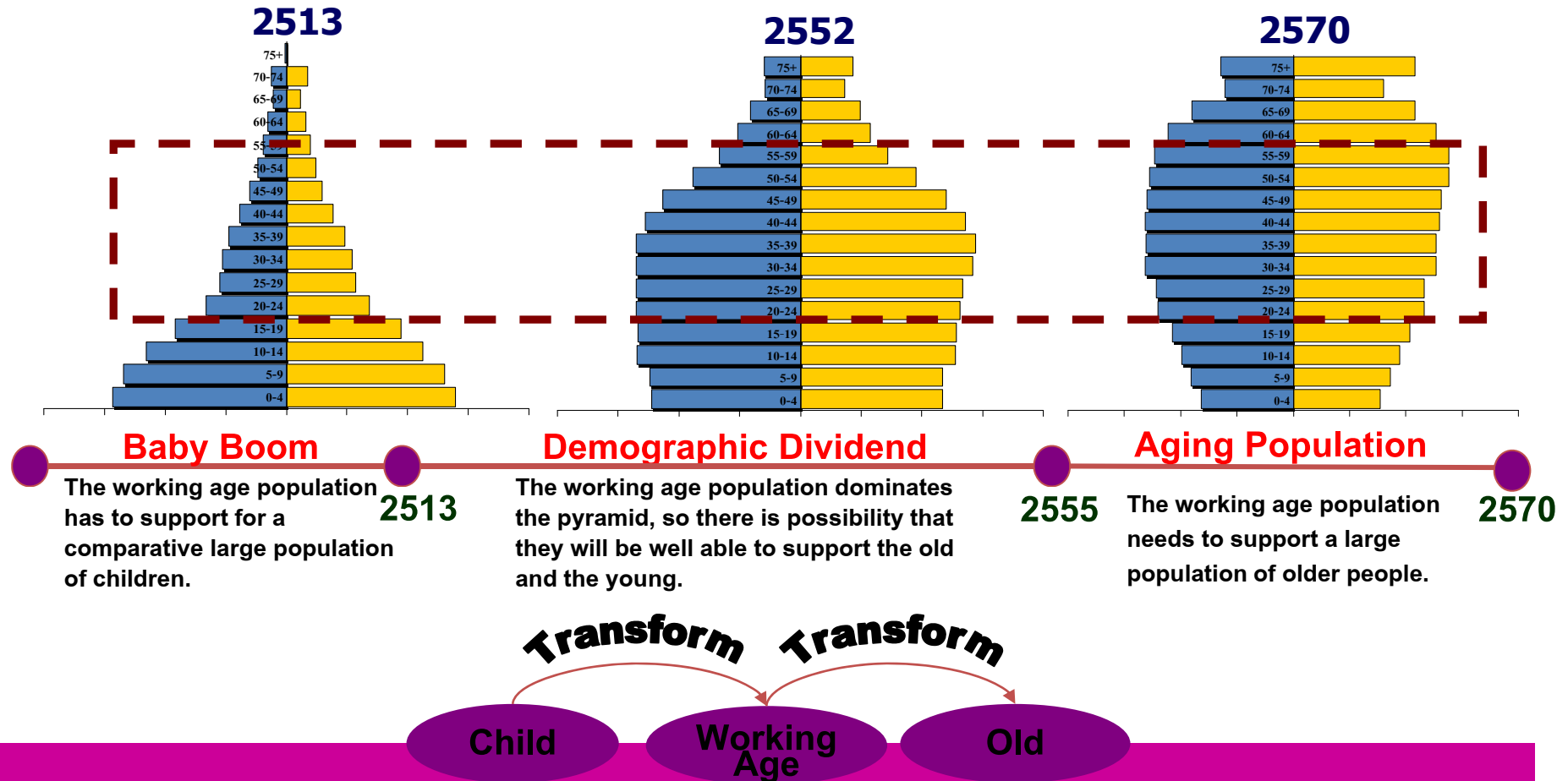
ภาคเอกชนทำงานเพื่อสังคมเพิ่มขึ้น

- ในปี 2549 มีองค์กรธุรกิจเพื่อสังคม 54 องค์กร
- บริษัทที่บาลที่ดีมีมากกว่าร้อยละ 70 ของบริษัททั้งหมด



โครงสร้างในอนาคตประชากรวัยทำงานจะต้องแบกรับ ผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น

Pyramid of Thai Population



Implication is Manpower Structure is changing due to demographic change



การดำเนินงานและการลงทุนเพื่อวางรากฐานสังคมไทย

นโยบาย มาตรการและ
กลไกในการเสริมสร้าง
ผลิตภาพของทุนมนุษย์

การเพิ่มผลิตภาพทุนมนุษย์

การเพิ่มผลิตภาพทุนภูมิปัญญาและ
วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

การเพิ่มผลิตภาพและเสริมสร้าง
ทุนทางสังคม

การลงทุนด้านสังคมเพื่อเสริมสร้างผลิต
ภาพของสังคมไทย

แผนฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะที่ 1 และระยะที่ 2

พัฒนาคนไทยในทุกมิติทั้งด้านความรู้
สุขภาพ การดำรงชีวิต

การสร้างความเข้มแข็งของสถาบันทาง
สังคม

การสร้างคุณค่าจากทุนภูมิปัญญาและ
วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้านโครงสร้าง การปฏิบัติ และวัฒนธรรม

